

Интервју са високим представником Валентином Инзком

До када ће остати на снази Ваша одлука о суспензији одлука Централне изборне комисије у погледу састава Дома народа и избора предсједника и потпредсједника Ф БиХ?

Као високи представник, моја је дужност да се бринем да дејтонске институције функционишу. Намјерна блокада коју су увели неки кантони била је пријетња стабилности Ф БиХ и онемогућила би формирање Дома народа Парламентарне скупштине БиХ. Органи Ф БиХ и Парламентарне скупштине БиХ су сада формиран и функционални. А ни њихова легитимност није упитна.

Моје одлуке у том погледу ће остати на снази све док Уставни суд БиХ не донесе коначну одлуку о жалбама које су му поднесене – и дозволите да вас подсјетим, ово се могло урадити прије много времена да госпођа Кришто и господин Беванда нису одлучили да повуку своје поднеске.

Међутим, фокус сада треба дабудена формирању владе на државном нивоу. Овдје опет причамо о дејтонским институцијама за чије функционисање сам ја задужен у оквиру мог мандата високог представника. С друге стране, међународна заједница никада није одлучивала о томе ко ће сачињавати владу, јер то је нешто што политички лидери странака које су добиле подршку изборног тијела у октобру прошле године морају учинити сами. Они су дали обећање изборном тијелу и сада то обећање морају испунити.

Састанак у Мостару ове седмице је улио нешто оптимизма; коначно видимо убрзане напоре на формирању власти и најаве да је споразум на дохват руке када се ради о суштинским питањима, укључујући Закон о попису, државну помоћ и војну имовину. Ово је важно, јер само споразум о расподјели функција

неће ријешити проблеме са којима се суочавају грађани ове земље. Искрено се надам да је свакоме јасно да политичка блокада не може осигурати користи грађанима и да су сада политичке странке фокусиране на реформе које су хитно потребне да би ова земља кренула напријед.

Петер Соренсен, нови шеф Делегације ЕУ и специјални представник ЕУ, стигао је у БиХ. Шта очекујете од његовог доласка, будући да он има на располагању скуп рестриктивних мјера које може примијенити?

Већ сам имао прилику да се сретнем њим и изразимму добродошлицу на нову функцију. Његово именовање наговјештава оснажен капацитет ЕУ у БиХ и то је нешто што сам заговарао још од времена када сам преузео мандат специјалног представника ЕУ, тако да једним дијелом видим његов долазак као свој успјех. Наравно, Петер и ја дијелимо исте циљеве; желимо да БиХ постане стабилна држава која је чврсто на путу ка Европској унији. А чињеница је да ће наше двије организације тијесно сарађивати и да ће свака имати корист од ове друге. Успјех EUSR-а ће бити успјех OHR-а и обрнуто.

Колико ће Соренсен олакшавати Ваш рад јер он преузима неке Ваше дужности?

Чињеница да је Петер преузео позицију специјалног представника Европске уније значи да ја, у својству високог представника, могу да се усредсредим на мандат високог представника који је дефинисан Дејтонским мировним споразумом и потврђен у неколико наврата од стране Савјета безбједности УН-а.

Улога OHR-а се није промијенила: мој примарни циљ је и даље да се осигура пуна имплементација Дејтонског мировног споразума. То ће бити срж мојих активности и фокус рада мог тима. Дејтон пружа оквир у којем изабрани политичари ове земље могу урадити посао за који су бирани.

Ја ћу наставити да координишем напоре међународне заједнице у Босни и Херцеговини, и преко Савјета за имплементацију мира и

преко других међународних организација које су присутне у БиХ.

Колико ће ојачано присуство ЕУ у БиХ утицати на политичаре у БиХ тако да крену са рјешавањем задатака који су у интересу грађана БиХ?

Они то треба дасхватекао озбиљан сигнал намјера Европске уније према овој земљи; ни ЕУ ни међународна заједница неће отићи из БиХ необављеног посла, и наша сарадња у остварењу тог циља тјешња је него икад прије. Међутим, ово не значи да ће било ко из међународне заједнице урадити посао за који су изабрани политички лидери ове земље. На овај или онај начин, локални политичари морају урадити свој посао.

ОНР је недавно оштро реаговао на састанак политичара РС на Јахорини. Шта је био разлог за тако оштру реакцију, јачу од реакције на Свехрватски народни сабор одржан у априлу ове године?

Никада нисам био против састанака политичких лидера, штавише, управо је супротно. Увијек апелујем на дијалог као на најбољи начин за изналажење конструктивних и трајних рјешења. Међутим, мора се повући црта када извршна власт покушава да се мијеша у рад правосуђа, што се дешава само у најгорим тоталитарним режимима. БиХ није Бјелорусија; БиХ је отпочела структурирани дијалог са ЕУ управо на ту тему. Увјерен сам да правосуђе нема шта да тражи на састанку политичких странака, а пријетње посљедицама упућенеонима који су одлучили да остану професионални и очувају независност своје професије потпуно су неприхватљиве.

Шта мислите, ко је одговоран за чињеницу да је прошло готово годину дана, а да Савјетминистара још увијек није формиран?

Једна ствар је сигурна: највеће политичке странке сnose највећу одговорност, и оне су одговорне за тренутну ситуацију. Оне су изабране да воде земљу у интересу свих њених грађана, па ипак то до сада нису урадиле. Надам се да ти политичари могу да чују оно што људи говоре; људи са којима ја

свакодневно разговарам кажу ми да желе посао, боље животне услове, добре школе за своју дјецу. У БиХ има готово пола милиона незапослених, а пензионери живе на граници сиромаштва. Мислим да страначки лидери имају обавезу да испуне обећања која су давали у ово доба прошле године.

Да ли сте за принцип ротације када је ријеч о формирању Савјета министара БиХ, будући да је то већ тако дуго пракса?

На политичком вођству ове земље је да одлучи како ће формирати владу, а не на високом представнику. Из моје перспективе, најважније је да се Савјет министара формира у складу са Уставом и Дејтонским споразумом и да почне да ради на реформама које одавно касне.

Милорад Додик, предсједник РС, тражио је од институција РС да му доставе информацију о томе колики је трошак институција БиХ. Шта мислите о томе, и да ли сматрате да постоје институције или агенције на нивоу БиХ које не оправдавају своје постојање у смислу трошења превеликих средстава без икаквих видљивих ефеката?

О чему тачно причамо? 22000 државних упосленика? Да – али та бројка укључује и СИПА-у и Оружане снаге БиХ; имајући то на уму, број запослених на државном нивоу је скроман. Не кажем да нема простора за рационализацију, или да нису могућа побољшања, али то треба урадити на одговарајући начин, кроз функционалну ревизију, а не са политичке говорнице. Немојте заборавити да су ове институције показале да су и независне и способне; сви смо видјели да ВСТС није пристао на политички притисак, и да ради свој посао без обзира на то о коме је ријеч и колико важна или утицајна је та особа. Отклањање политичког утицаја из правосуђа је управо оно што је задатак ВСТС. Погледајте УИО; годину за годином ова институција прикупља све више средстава, којима омогућава и РС и ФБиХ и држави да функционишу. То је постигла тако што је зачепила рупе које су омогућавале криминалцима да отимају милионе који уствари припадају пореским обвезницима. Тако да, као што сам

рекао, хајде да институције направимо јачим, а не слабијим, зато што то одговара нечијим политичким циљевима.

Да ли ћете урадити нешто у вези са незаконитим отпуштањима и “чишћењем” директора, управних и надзорних одбора у предузећима и агенцијама у ФБиХ?

С једне стране сугеришете да је вријеме да ОНР оде, а с друге стране да би требало да интервенишеми рјешавампитања која су у надлежности институција БиХ. Изазови са којима се суочава Влада ФБиХ су безбројни и дужност Владе је сада да докаже да може изаћи на крај с њима.

Шта очекујете од структуралног дијалога о правосуђу у БиХ? Да ли су уопште могуће неке веће реформе у том погледу, у смислу формирања Високог судачког и тужилачког савјета на нивоу ентитета?

Тај дијалог има моју пуну подршку. То можда не изгледа као нешто пуно у овим првим фазама, неки то могу чак назвати бирократском активношћу, али на крају, то је много више од серије упитника које неко мора да попуни: то је процес који води ка промјени вриједности и подизању свијести да се одређени стандарди морају поштовати.

Да ли мислите да држава у којој два од укупно три народа нису задовољна може опстати и на основучега?

За обичне људе живјети у мултиетничној земљи јесте проблем, поред чињенице да је то често исполитизовано од стране представника политичких странака; ипак, српски и хрватски политички лидери су у скорије вријеме увидјели да није немогуће радити са другима; уствари, ја бих закључио да је то норма у БиХ. Чињеница је да су те разлике предност, а не недостатак. Постоји начин да се осигура да се свако осјећа угодно у овој земљи: умјесто да наглашавате ваше разлике, зашто не почнете истицати ваше заједничке вриједности и интересе, а њих има у изобиљу.